

Úvodník

Preferovaným autorem letního čísla *Textů* je Jakub Chrobák. Je vsetínským rodákem, ve Vsetíně bydlí, v současné době, po takřka dvou letech strávených za knihkupeckým pultem, studuje bohemistiku na Ostravské univerzitě. Píše básně a pokouší se o prózu.

Počáteční uchvácení způsobené "objevem" básně jako takové vneslo do Jakubova psaní příboje slov a slovních spojení, v nichž čtenář ztrácel orientaci. Jeho texty se stávaly svéráznými záznamy chvil, je třeba říci, že hledaných a vyhledávaných, trávených v hodinách mezi psem a vlkem u vsetínského splavu, v samotě chalupy vlastního dědy pod lesem, v dotycích s prvními láskami. Tyto texty nepostrádaly upřímnost a záblesky naděje ve zdařilém básnickém obraze, všemu ale chyběl rám. Mnohé se změnilo s dalším Jakubovým "objevem". Tentokrát to byla poezie Jana Skácela. Poezie svůdná a ve své svůdnosti nebezpečná. Z ní si však prozatím Jakub bere to, co by mělo šlechtit básníka. Úctu ke slovu, konzistentnost výrazu, pokoru před věcmi tohoto světa. Čtěme Jakuba Chrobáka.

Dalibor Malina

Poděkování:

Děkujeme personálu restaurace U Iva za poskytování redakční místnosti.

Redakce

Kontaktní adresy:

Pavel Kotrla
Bystřička 267
756 24

Knihkupectví Malina
Dolní náměstí 347
Vsetín 755 01
tel. (0657) 611089

Autoři:

Mlhoš Jasný

autor několika her pro loutkové divadlo,
pravidelně publikuje v Kopřivnických novinách

Hana Kocourková

autorka básnické sbírky Verše (Brno 1993),
textařka skupiny Betula pendula

René Kočík

student žurnalistiky na UK

HANA KOCOURKOVÁ

BÁSNĚ

Děcka si staví
z popela hrady
a do větru pískají.

Všechno, co potřebují,
mají v kýblíku:
vrchovatě důvěřivosti
a novou lopatku.

A na nebi můj dvojník;
bledá bytost s lidskou tváří.
Není větší samoty
než posedět s přítelem

Na větrné hoře dřevěný kříž;
jen jako opora planým růžím
a zvídavému větru
na posměch.

Kdo jde kolem
myslí na sena
a brambory,
aby se vydařily...

Na šípkové hoře dvě divoké růže,
Ale jenom jedna z nich
je smrtelná.

Země nám nestačila;
proto vymřeli andělé.
Je mnoho způsobů,
jak se zbavit viny:
třeba ji svalit do kamene
nebo zapít blízko vody.

Ale nejlepší je
na ni zapomenout.

RENÉ KOČÍK

René Kočík ze Vsetína je studentem pražské žurnalistiky, píše básně, prózu, přispívá do novin (je externím redaktorem Vsetínských novin), vydává s přáteli zajímavou edici pod názvem Kosice, podílí se na rekonstrukci a rozšíření Olbrachtova muzea v Koločavě na Podkarpatské Rusi, byl a zůstal věrný Junáku 2. junáckému oddílu ve Vsetíně).

René Kočíka zaujali ruští a ukrajinští básníci 19. století. Překládá Feta, Ševčenka, A.K.

Tolstého, Ťutčeva. Melodická, zpěvná poezie pozastřená typickou ruskou nostalgií s námětovou preferencí přírodních a milostných motivů, která vychází ze sugestivních požadavků "čistého umění", je pro překladatele svou "bezobsažností" jen zdánlivě snadnou záležitostí. Tato poezie však, zvláště pak oblíbená lyrická miniatura, je vycizelovaným formálním klenotem, v němž verš zprostředkovává totální, obtížně slovně vyjádřitelný autorský zážitek konkrétní prchavé chvíle. Renému se převedení do češtiny většinou daří, dobře cítí, že všechno je potřeba podřídit transferu záblesku, zažehnutí, které otevřou cestu ke splynutí s duší básně.

Senzitivita mladého překladatele mu dovoluje kráčet podél básníkovy inspirace, aniž by byla narušena její křehkost.

Dalibor Malina

AFANASIJ AFANASIJEVIČ FET

I.

Jaký zázrak - v mojí dlani
leží tvoje dlaň.....

II.

Jsi krajina překrásná
- a já to vím
Jsi planina bělostná
- ve svitu měsíčním.

V tvém odlesku nebe
- sníh třpytivý spí
Tón samoty zebe
- před sáněmi zní.

(1842)

III.

V měsíční záři

Rád v naději
toulám se krajinou
ač mlčení tíživé kalí můj smích
při toulání ve dvou, snad chmury se
rozplynou,
naleznem jiné dny v měsíčních paprscích.

A asi jen díky,
zoufale tajemná, nahořklá dáli,
je neslyšná láska podobna mýtu?
Říčka i rybník se oparem halí,
lesknou se perly v měsíčním třpytu.

Je vůbec možno
můj stesk s láskou skloubit?
- co povíš mi asi, líbezná tváři?
pojd', půjdeme spolu noční tmou bloudit
toulat se tiše v měsíční záři.
(1885)

FJODOR IMANOVICH ŽUTČEV

A cit v očích tvých postrádám
a pro lži tvé se nehádám
a nitro tvé je hrozba.

Vzmuž se, srdce, do konce:
i dílo žije bez tvůrce
a nesmyslná je prosba.
(1836)

TARAS ŠEVČENKO

Teď rozbité své srdce
jedem hojím
- a nepláču
- a nezpívám
jen tiše úpím
sténám hlasem sovím.
(1836)

PŘEČTĚTE SI...

OBRATNÍK

Počátkem roku 1994 začal v Praze vycházet OBRATNÍK, revue nového klubu poezie. Jeho prvních dvanáct čísel bylo věnováno výhradně poezii a její propagaci.

Nyní vyšlo 13. číslo, které přináší několik zásadních změn, souvisejících se změnou redakce, která byla rozšířena např. o Petra Borkovce a Karla Jana Čapka. Obratník částečně mění své zaměření a na jeho stránkách se poprvé objevuje i próza.

Nutno říci, že nová tvář časopisu je přitažlivější, a to nejenom graficky, ale také obsahově. Objevuje se zde povídka Ewalda Murera, básně Ivana Wernische z nové sbírky poezie, ale také překlady písňových textů z poslední desky skupiny The Cure a pásmo textů z tvorby brněnského surrealistického okruhu A.I.V.

KDO BY TO BYL DO TOHO EVŽENA ŘEKL ...

Takhle se vyjádřil o knize 13 A 1 POHLED NA MUŽE NA ŽENU A NA KRÁSU Evžena Gogely Pavel Krutil, který mi snad odpustí, že zneužívám jeho slov, ale připadají mi nejvhodnější.

Gogela vydal knihu v Otrokovicích a je to vtipné, erotikou nabitě a s důrazem na pointu psané čtení. Ne vždy je to sice objevné a původní, ale zcela jistě přečtení neuškodí. Případného čtenáře mohou odradit snad jen spousty bílého papíru věnovaného jednotlivým názvům povídek.

NÁVRAT V NOVÉM

Vsetínští čtenáři se nedávno mohli seznámit osobně s prozaikem a novinářem Petrem Chudožilovem na autorském čtení v kavárně Pod klenbou, které se konalo u příležitosti vydání dvou jeho knih. O povídkové prvotině **Kapři v kvetoucích trnkách**, která poprvé vyšla před třiceti lety, toho už bylo napsáno dost. Stejnou pozornost vzbudila i jeho kniha fejetonů **Boj o fusekli**, která přináší netradiční pohled na současné události.

Pavel Kotrla

MLHOŠ JASNÝ

STYK NA ČTVERÝ ZPŮSOB

Fyzikální styk

Když jí spadla kapka na špičku nosu, znehybněla. Udělá-li další krok, voda sklouzne po mastném make-upu a dopadne na levou botu (nos směřuje mírně doleva) nebo ještě hůř, na levou nohavici. Rychlostí světla uchopila slunce za paprsek a poznamenala: Ty si snad myslíš, že jsem úplně blbá.

Je-li mezi dvěma událostmi světelný interval, mohou být propojeny pouze světelným signálem, žádným jiným způsobem se nemohou navzájem ovlivnit.

Poživačný autostyk

Nacházím zalíbení v přeslazených záhybech hasicí pěny, když rvu do huby zelí a tlačenku a sledě a piškoty a borůvkový pudink a kávu s příchutí kaučuku. Taky hlava mi občas propadne krkem, vlasy mě dřou mezi plícemi, až konečně vklouzne do krajiny žaludeční. Pak se můžu konečně svobodně vyjádřit.

Co vznikne kombinací blechy a prasete?
No přece klíště.

Klasický styk

Když mrakodrap vyráží zpod zastaralých
barabizen
probíjí se pysky mraků Bohu do oken
Společně projíždíme výtahem v objetí
květinových blizen
spolu svíjíme a vypotíme vteřinový sen

Tvá pěna života si krátí chvíli četbou
prachových písmen a slepé
pohlaví stíženo intelektuální kletbou
do rytmu sloulu tepe

Krátký styk

Dál tříská hrom a buben a mlátí větve stromů
o střešní tašky
padá padá hysterické šílenství když stíny
vybíhají z domů
pod údery větrů, vichrů,
vanoucích z membrán reproduktorů
a dál už nic.
Jen písek.
Pudr v kleštích žhnoucího Spotřebitele.

Stahování dřeva

Vodě v cestě stojí
jak altány Slunci
Kusy dřeva, co voní
jak slivovice. Aby oněměla
Tu bolest

A vůně koní
Řeči jen tak
Stromy bez větví
A smích je ukryt v nás

Puklým ledem zvoní smutky
a kousky kůry
Slunce pálí
Ve vzduchu se mísí hořká lenost
chlapské vzdechy a pot.
22. 4. 1996

Něco (n)

Opilý chlap z
Nádraží, kde ka
jezd

Duša

A křik Okr
Skrz zamlže
pad

Duša

Třetí nástupiště
Špinavou nocí j
vleče s
18. 3

Není

Není jen jaro, léto
podzim, zima
Je Slunce pčíkací, ubřečené
Studené a není

A zbytek ztuhlé hlíny
hledá si místo v podrážce

Je ale zima Ani tam
si kousek země neschovám

Vzpomínka

Tiché zvuky dětství
kdy nosili pláč v ošatkách
a káva byla drsná
mi nocí nosí chlad.

Dopisy bílé po másle
co v máselnicích zpívalo
mi ptačí poštou a se svou dýmkou
nocí nosí chlap

i) chybí

ardoušený pláč
dých pět minut
vlak

voja...

dený smích
é brýle oken
sníh

voja...

Poslední vagón
k pouliční kočka
strach
1996

Chce se vzít za ruku
a dát narůst loňské trávě
listí, které setleno

A noc je lichotník
pouští nás do lesů
kde potkáváme svá "jsou"
29. 8. 1995

O smíchu, který nosí jaro

Jařenka dnes prvně
mrkla
Zpod díry v cestě
kde Slunce s vodou vykreslili oči

Nebude mi líto tmavých sněhů

A těším se Na náměstích
kočičí hlavy zas budou šedé

A do opilých nocí k ránu
s veselou se vrátí zpěv

JAKUB CHROBÁK

OJÍNĚN

Vystoupil z lokálu, malého, zakouřeného, za barem ukrytého lokálu. Ještě ani nestihl zapnout zip, který se mu rozjížděl, a už jej zarazil nepoznaný pocit. Myslím nepoznaný na teritoriu toho města. Šel v doprovodu lidí, kteří se teprve stávali jeho přáteli. Byli tam vedle něj. Cítil jejich blízkost jako něco mile důležitého a pro onen pocit zcela nezbytného. Byli tam s NÍM. ON, trochu silnější a někdy jemu velmi legrační hoch. S brýlemi, za kterými se skrývaly dvě očka. Věčně gestikulující spolužák. A ONA. Pohledná dívka s jazykem propracovaným až do melodičnosti. Šli vedle něj a nevěděli, ale ani nemohli vědět, že se v něm něco láme.

A vzduch byl najednou čistý. A *kratkozobacy* najednou *nebyly*. Ani rozdílu mezi jeho malinkým, kopečkovým městem a velikou továrnou nebylo. Byl jen vzduch, který přišel, vytáhl ruku z těžkého modrého kabátu a řekl: "Jsi tu jako doma." A on hleděl na cinkající a svítící tramvaje, na lesk kolejnic, na světla hospod a nevěřil ještě.

Ležel na posteli a převaloval touhu s potřebou spánku. Pak najednou vstal a rychle rožnul lampičku malého kolejního pokojíku. Z vedlejšího pokoje hrála z kazeťáku trubka. Najednou si vzpomínal na absinth, který mu spálil ruku. Najednou věděl, že ti dva lidé jsou jeho přátelé. Johanka, jeho bývalá přítelkyně, byla s ním alespoň na fotografii, i když už věděl, že už je pro něj dávno mrtvá. Ještě si dokázal vydýchat na sklo zamrzajícího okna kolečko a podívat se ven. Za oknem bylo jeho město. Ještě poklidně nedělní, ale už oddychující, chystající se na porod nového týdne. A on. Tak dlouho se přemáhal vylézt z postele. Najednou tlak v hlavě ustupoval silnému uspokojení. Vrátil se zpět na onu ulici, do onoho města:

"Půjdeme na víno?" dolehlo na něj odněkud z dálky. S překvapením zjistil, že ta slova jsou pro něho. "Já bych jo." "A

ty, Marti?“ “Mhmm,“ zazvučelo. Usedli k dřevěnému stolu a v rozhovorech se jim ztrácelo víno. Když skončili, byla láhev vypitá a on ojíněn. Koupil si cigaretu a zapálil si. Usedl do baru. Za kouřovou clonou se rodil nový den.

Nesl si svůj pocit do války se zemí, kterou tolik miloval. Válčil s nocí, s láskou, s tíhou, s radostí, která jej zaplňovala víc, než si sám dokázal představit. Dopil, vstal, zaplatil.

Nasedl do první tramvaje a jel. Ale to už je jiný příběh. Jiná noc a jiný psací stroj. Jiná snaha člověka, který nemá na práci nic jiného než psát.

MICHAL KOTRLA

NECO KOLEM STREDY

Jednoho dne se tam objevil a tak neváhal a točil. Po chvíli začal pozorovat krajinu. Z niceho nic vedle neho spadl drat napajen elektrickou energií. Lekl se. Rozbehl se tak velkým tempem, že mu začaly doutnat podrázky na botech. Když již byl z nebezpečí venku, zastavil, ale to neměl dělat, jelikož si nevsíml, že se ocitl uprostřed velké louže. A v té louži se nacházela velká ryba, ta ho spolkla, netušíc, že ho zachranuje. Jak se tak nacházel v utrobách rozkosné ryбки, zjistil, že měla asi hlad, jelikož tam měl mnoho místa. Nutno dodat, že tento jedinec měl velmi vyvinuté plice, nejen ty, protože mu nevadilo jestli dycha kyslík nebo jedovate plyny. Po delší době, když už se ohral, vytáhl z kapsy zapalovac a vznítil jej, vedel co dělá. Ryba praskla smichem ve svech a on letel vzduchem...dopadl na zem.

Ani to ho nevyvdlo z klidu a pokračoval v tom, v čem přestal. Jakmile byl u konce, byl konec.

POHYB

V klidu jsem zase jednou krácel betonovou planinou, rusenou jen svitem svatojanských musek, letajících z jednoho panelu na druhý a tizivým zvukem, který vyluzoval jejich rychlý pohyb. A tak jsem chodil kolem velkých panelových stěn a plácal musky po zádech. Nejspis měly vyrazený dech, protože byly na stejném místě a vůbec nic nerikaly.

PAVEL KOTRLA

PŘÍBĚHY

Příběh I.

MORS ULTIMA LINEA RERUM

Vše započalo na malém palouku, kde na střeše stáje seděla obrovská želva a okusovala býčí hlavu. Všude kolem ní ležely a na stromech visely vnitřnosti a kusy hovězích těl. Byla zima, sníh byl krvavý.

Příběh II.

Tak jsme se spolu naposledy vyspali a nestálo to za moc. Víc než kdy jindy z ní byl cítit pach cizích mužů. Doprovodil jsem ji na nádraží a na rozloučenou dostal polibek suchých rtů, který letmo a jenom zdráhavě zavadil o mé. Díval jsem se, jak nastupuje do vlaku a ani náznakem nedá najevo, že venku stojí někdo, koho znala několik let. Už jsme si byli cizí. A stihli jsme to za pár minut.

Příběh III. - SOB

Epizoda I.

V měkce padajícím a napadaném sněhu se objevují stopy. Nejprve z jedné strany přichází lidské a končí uprostřed pláně tam, kde strnule stojí Dáša. Pak, když už Dášu pokrývá tenká vrstva ledu a je tak uzavřena v jakési dutině, se objevují druhé. Přicházejí od severu. Jsou čtyři a nesou mohutné sobí tělo s kouřící párou u nozder. Sob se zastaví u Dáši. Pysky jemně odtrhává lišejník, který jí raší na levé paži, v místě protineštovicového vpichu. Mlčky přežvykuje, jeho kroky vedou jinam, proto odchází a ponechává Dášu jejímu osudu a ledové dutině.

Epizoda II.

Po létech se sob vrací zpět. Zastavuje se u ní, okusuje lišejník. Pro jeho neobyčejně

hojné trsy už Dášu není vidět. Jenom v jednom místě se ozývá tlukot srdce. Není zarážející, že po takové době?

Příběh IV.

Dva muže pozvala přítelkyně na snídani, dříve nežli všichni půjdou do práce. Milí chlapci nechtějí přijít s prázdnýma rukama. Zastaví se v květinářství a vybírají vhodnou kytku. Nemohou se rozhodnout mezi fialovými karafiáty a chryzantémami. Nakonec se rozhodnou pro chryzantémy. Jdou po ulici. Najednou se přičene vítr a déšť. Obloha potemní. Vše vypadá jako scéna z laciného barvotiskového filmu. Sílící vítr mužům odnáší klobouky a otrhává jim květy. Déšť jim zalepuje oči. Konečně jsou u cíle. Zvoní. Otevřou se dveře a platinová blondýnka s úsměvem radostného překvapení na rudých rtech zvolá: "Růže! A pro mne". Potom pozve je dál.

Příběh V. - SCARBO

Scarbo stál s nohama na pokraji útesu. Avšak země mu odplouvala pod nohama. Vše temně zmodralo, když míjel vraky zkamenělých lodí. Kdosi z nich na něj volal a k šupinám draků ústa přikládal. S rty plnými zlata do ruky mu vtiskli to světlo tak mdle průsvitné, jak oči mechem zelené. S úsměvem, aniž kdy chtěli by ho zpět.

Příběh VI.

Viděli jsme vodu, jak přichází k nám a roste, až zastírá hvězdy. Každodenní sny byly tu. Zprvu nás zahltily prázdňem, snad nekonečným.

Ta smutná svoboda!, když jsme se tajně vraceli k břehům a volali smrt v dlouhém nepohnutí. Ošidit tak naši touhu prahnoucí po kousku země jsme chtěli, ale smrt byla nemilosrdná.

Pravděpodobně odešla jinou cestou.

Jenom později jsme viděli její rozmazané obrysy, které se v dálce mihly nad hřbety vln.

ITALSKÉ NEBE NAD SOLÁNĚM

(14. září se akademický malíř Karel Hofman ze Soláně dožívá 90. let.)

Akademický malíř Karel Hofman je pravověrný Valach. Nikoliv z rodu těch, kteří z Valašska budují nedobytný a nepoměřitelný ostrov, na němž představa o vlastní výlučnosti předjímá jakýkoliv čin. Karel Hofman stejně tak, jako je zabydlen ve valašské krajině, je zabydlen v jazyce i životním stylu silně ovlivněném valašskými lidovými zvyky a tradicemi. Hloubka tohoto zakotvení mu umožňuje nahmatat podstatné a obecné, co sdílíme se všemi ostatními lidmi v dějinách. Z této skutečnosti pak vyrůstá dílo, které nutně musí přesáhnout hranice oblasti, regionu, jednoho národa. Samozřejmě za předpokladu, že bude respektován kód, na jehož základě bude toto dílo čitelné. Tím je především umělecká přesvědčivost založená na dokonale zvládnutém řemesle. Hofmanovo dílo tyto znaky má. Dokládají to impozantní výkony krajinářské a portrétní, nečetné, ale brilantní grafické práce (12 barevných litografií s valašskými náměty) i monumentální fresky realizovatelné u nás i v zahraničí.

Hofmanovo umění je mimořádně ctěno a váženo v Itálii. Italští recenzenti se nerozpakují klást jeho plátna do jedné řady s Bauchem, Jiroudkem, Dvorským, tedy malíři, jejichž výtvarné školení spadá do inspirativního meziválečného období, v němž se na Akademii múzických umění pěstovala vedle náročnosti na zvládnutí výtvarných technik, zvláště pak kresby, také polymúzičnost. Ta vytvářela přirozené zázemí pro vlastní tvorbu absolventů v oblasti myšlenkové i formální, vedla však především k chápání umění nejen v jeho autonomním smyslu, ale i jako dialogu s nepřezíravým pohledem na pól diváka, příjemce uměleckého díla. To připravovalo půdu, přirozeně jako dobrý předpoklad, nikoliv nutný důsledek, pro vyšší autokritičnost při posuzování vlastního díla, a to jak v rovině individuální, tak v kontextech vyšších.

Bývalo a zůstává v Čechách zvykem, že jasný názor umožňující zařazení umělce do dějin umění, do širších vývojových souvislostí bývá explicitně vyslovován jen velmi opatrně.

Ztráta či rozpad ideologických schémat, vyztužených většinou požadavky mimouměleckými, způsobují pochyby a obavy. Jen zřídka se setkáváme s názory osobními, založenými na vlastním poznání autora. a tendencí ve vývoji výtvarného umění, vyslovovanými bez neurotického nahlédání k hlasům předvolávačů, zvěstujícím, jaké umění v Čechách být má, co uměním je a co ne. Tímto stavem je poznamenána i práce Karla Hofmana, která, kromě monografie Michala Plánky, je doprovázena pouze fragmenty hodnotícími její část, zvláště při příležitostech výstav. Přitom jde o malíře, jehož dílo zřetelně sleduje jednu výrazovou tendenci českého meziválečného a poválečného umění, svým rozsahem a obsahem dílo úctyhodné, formálně mnohotvárné, dílo osobitého rukopisu s četnými vrcholy v jednotlivých žánrech.

Zdá se, že Italové jsou k Hofmanovu dílu spravedlivější. Co jim na umělcově malbě tolik imponuje? Je to samozřejmost, s jakou doprovází svým výtvarným projevem bytí krajiny, a to v hlubokém pochopení její proměnlivosti a velkorysosti, vyjadřované střídými, zato suverénně zvládnutými malířskými prostředky. Oceňují zejména cit pro barvu a kompoziční bravuru. Takto je vytvářena přirozená, vzájemně se obohacující polarita vztahu člověka a světa, v němž samo dílo "přetváří", doplňuje, zmnožuje krajinu. Pro Italy je samozřejmé a přirozené vnímání světa v integritě s uměním. Italové vidí v Karlu Hofmanovi Evropana, nositele významných tradic řecko-latinské kultury, umělce prosazujícího a nesoucího ve svém díle poselství humanity. Objevují v jeho pracích příbuznost historické zkušenosti, životních pozic a postojů, jež jsou mimo jiné exteriorizovány v monumentální fresce realizované před čtyřmi lety v severoitalské Taipaně. Tak se i kraj umělcova srdce - Valašsko - otevírá světu s podněty potenciální inspirace.

Je jisté, že čas solidního zhodnocení díla akademického malíře Karla Hofmana přijde. Jisté signály k tomuto potřebnému kroku mohou dát i dvě nadcházející jubilentovy výstavy - první ve Velkých Karlovicích a následující na vsetínském zámku.

Dalibor Malina

